

ESTUDI SOBRE L'ESCLETXA DIGITAL A L'EDUCACIÓ PÚBLICA

DESPIERTAPROFES!!
2020

Índex de continguts

1.- INTRODUCCIÓ.....	3
2.- OBJECTIUS DE L'ESTUDI.....	4
3.- LA MOSTRA.....	4
4.- INDICADORS.....	6
5.- RESULTATS PER INDICADORS.....	7
6.- OBSERVACIONS SOBRE L'ENQUESTA.....	17
7.- ALTRES INFORMACIONS (FORA D'ENQUESTA).....	18
8.- CONCLUSIONS.....	19
8.1.- PROPOSTES DE MILLORA.....	19
8.2.- LÍNIES A SEGUIR.....	21
8.3.- ALTRES CONSIDERACIONS:TOT EL QUE NO HEM DIT.....	22
ANNEX 1: ENQUESTA.....	23
ANNEX 2: QUADRES D'EXTRACCIÓ DE DADES.....	24

ESTUDI SOBRE ESCLETXA DIGITAL I DE COMUNICACIÓ A L'ESCOLA PÚBLICA A PROPÒSIT DEL CONFINAMENT.

GARRAF-ALT PENEDEÈS.

Juny-Setembre de 2020.

CGT Ensenyament. Despertaprofes.

Coordinació: Josep Riera

Redacció final: Héctor Ramos.

Assessor: Enric Prats

Agraïments: Xavier Elizondo, José Luís Gonzalez, Mª Dolors Sánchez, Eloi Riera.

El podreu trobar i baixar des del Blog del Despertaprofes. <https://despertaprofes.blogspot.com>

1.- INTRODUCCIÓ

La Confederació General del Treball de Catalunya és una organització sindical formada per persones treballadores de tots els rams. Des del ram d'Ensenyament ens preocupa la situació de totes les persones que treballen relacionades amb l'educació. Però també ens preocupa que els fills i les filles de les persones treballadores estiguin ben atesos, que siguin tractats amb equitat i llibertat, i que puguin beneficiar-se dels aspectes transformadors de l'educació.

A mitjans de març del 2020, degut a l'extensió de la pandèmia COVID-19, es va imposar un confinament generalitzat que entre d'altres mesures va implicar el tancament físic dels centres educatius de Catalunya en un inici, per període de quinze dies, que es van convertir en quasi tres mesos, amb comptades excepcions .

L'anunci és immediat , presa com a mesura d'emergència, i en un primer moment s'impedeix l'accés als centres a tota persona. No es pot recollir cap tipus de material personal. No es pot recollir cap tipus de llistat o document administratiu que estigui als despatxos o secretaries. Tot el que no s'emportessin els alumnes el dijous 12 de Març romandria a les aules. Tota la documentació no telemàtica romandria als despatxos.

Havent superat el període de 15 dies, ens trobem en un context de pandèmia global, amb un confinament generalitzat de tota la població a l'Estat Espanyol (excepte serveis essencials – emergències, supermercats, farmàcies i transport) i ampliat per la duració de les vacances de Setmana Santa fins a un mes.

El Departament d'Educació proposa continuar la formació de forma telemàtica i aprofita un contracte existent amb una companyia que preveu recollir aparells en els centres, revisar i formatar i distribuir a les cases dels alumnes que ho necessitin.

Aquest procés arriba tard i malament, i els resultats no són millors. Es triga més del previst, no s'entreguen tots els dispositius i un cop entregats no se'n fa l'ús previst en algunes circumstàncies.

Tanmateix l'anomenada "escltxa digital" ha posat de manifest problemàtiques pròpies de diferenciacions culturals, socials i econòmiques, que ja abans de la pandèmia afectaven el funcionament acadèmic de part de l'alumnat però que en aquesta situació s'ha convertit en molts casos en la pràctica impossibilitat de dur a terme la tasca discent durant pràcticament mig segon i tot el tercer trimestre.

2.- OBJECTIUS DE L'ESTUDI

Aquest estudi , tot i no ser exhaustiu, pretén fer una foto fixa d'aquella situació en una part dels centres de les nostres comarques de com ha anat aquest procés.

Mitjançant una enquesta a varis centres de primària i secundària , pretenem apuntar cap a la identificació d'alguns dels principals dèficits que ens ajudin en la interpretació de la situació de les realitats que es donen a les nostres comunitats en un moment de desaparició «física» del centre educatiu, així com derivar-ne propostes realistes i efectives de cara a mitigar/evitar.

Aquests objectius són:

- 1.- Apuntar dèficits tecnològics en el sistema educatiu i deduir-ne l'abast (aparell,connexió).
- 2.- Identificar situacions en les que la tecnologia (aparell,connexió) per sí sola no pot resoldre en el moment que aquesta es generalitza.
- 3.- Apuntar el grau d'eficiència a l'hora de generalitzar-la.
- 4.- Apuntar alertes vers la tecnologia produïdes per l'esclletxa digital.
- 5.- Proposar mesures per tal de reduir les esclletxes socials i culturals que desemboquen en l'esclletxa digital.

3.- LA MOSTRA

En la nostra enquesta han participat 16 centres educatius del Garraf i l'Alt Penedès.

Aquesta mostra la considerem representativa per a la finalitat de l'estudi donat que la tipologia ha estat variada.

Val a dir que a més a més en un cas, en lloc d'analitzar tot el centre, només ho hem fet respecte d'una aula d'acollida en un centre de secundària.

En l'actualitat existeixen 47 centres públics al Garraf i 41 a l'Alt Penedès, en total uns 88 centres educatius de primària i secundària.

La mostra, doncs, comprèn un 18% dels centres (no de l'alumnat total) i per tant considerem que resulta prou significativa a l'hora d'acomplir els nostres objectius.

La distribució dels centres de la mostra és la següent:

Centre	Primària	Alta complexitat	Secundària	FP	Aula acollida	SIEI,PFI, IFE
1	x					
2	x	x			x	
3	x					

4	x	x				x
5	x					x
6	x	x				
7	x					
8	x					
9			x	x		
10			x	x		x
11			x	x		
12			x	x	x	
13			x		x	x
14			x		x	x
15			x			x
16			x		x	
17*			x*		x*	

Tenim una mostra diversa, repartida entre 8 centres de primària (dels quals 3 són d'alta complexitat) i només una aula d'acollida, i 8 de secundària (dels quals la meitat tenen FP), amb 5 aules d'acollida en total .

De tots els centres de secundària representats només 4 tenen serveis d'educació especial, com SIEI o d'altres.

Les poblacions de referència també estan repartides entre diversos municipis:

Vilanova i la Geltrú, Sant Pere de Ribes (Ribes i Roquetes), Vilafranca del Penedès, La Granada, Gelida, Sant Martí Sarroca i Torrelles de Foix.

Aquestes poblacions presenten bases socioculturals i socioeconòmiques diferents, tant pel que fa a la llengua com pel que fa a nivells d'estudis i nivells d'ocupació. Trobareu més informació en d'altres bases de dades estadístiques com l'Idescat.¹

La mida dels centres també varia: tenim escoles d'infantil i primària d'una línia, de dues i algunes d'irregulars per processos de tancament de línies i trobem instituts grans, amb poblacions que arriben al miler d'alumnes i FP, fins a d'altres de tres línies d'ESO i una de Batxillerat.

De fet s'hi combinen poblacions rurals amb d'altres de plenament urbanes amb centres que ofereixen servei educatiu a poblacions properes. És a dir, que sovint el transport escolar és

¹ https://www.idescat.cat/emex/?id=17&utm_campaign=home&utm_medium=cercador&utm_source=territori

necessari i l'adscripció de l'alumnat a municipis diferents s'ha de tenir en compte pel que fa a alguns serveis importants, com ara l'assistència social.

Cal fer l'observació que el fet de no tenir una aula d'acollida no vol dir que no n' existeixi la necessitat igual que cal entendre que una SIEI no té per què funcionar com un servei a part, de fet, els esforços d'inclusivitat solen ser comuns com més joves són els i les alumnes.

4.- INDICADORS

A l'hora de recollir dades ens interessava sobretot si els alumnes han pogut seguir el contacte amb la institució educativa i en quines condicions, a més l'eficàcia en el repartiment de material. Hem ignorat, aquí, qüestions de metodologia educativa del centre educatiu per la seva dificultat a l'hora de copsar-les totes i perquè no era el motiu de l'estudi.

Pretenem dibuixar un quadre sobre les dificultats de l'alumnat pel que fa a l'eficiència educativa tot aïllant els elements propis de l'educació a distància.

Així els indicadors que hem buscat (es poden despendre de l'enquesta, annex I) han estat:

1.- Tipologia d'alumnat:

En primer lloc si el centre era de primària o secundària. També l'entorn cultural o necessitats educatives específiques.²

2.- El percentatge d'alumnat per centre que ha calgut dotar d'aparells per poder seguir el contacte.

3.- El percentatge d'alumnat per centre que ha calgut dotar de connectivitat a les xarxes.

4.- El tipus d'aparell proporcionat.

5.- El temps que s'ha trigat en rebre'ls.³

6.- L'estat dels aparells rebuts, així com l'adequació d'aquests per a les necessitats curriculars.

7.- La comunicació desigual. La totalitat de les connexions i condicions: s'ha pogut connectar amb tothom? Quant de temps s'ha trigat?

8.- La continuïtat en la feina: El ritme de treball ha resultat semblant en tots els nivells com quan l'alumnat assisteix a classe normalment?

9.- Les dificultats culturals, com ara l'idioma.

10.- Altres dificultats relacionades amb la gestió. Aquest darrer s'ha fet mitjançant una pregunta oberta per tal de recollir situacions que no haguéssim previst.

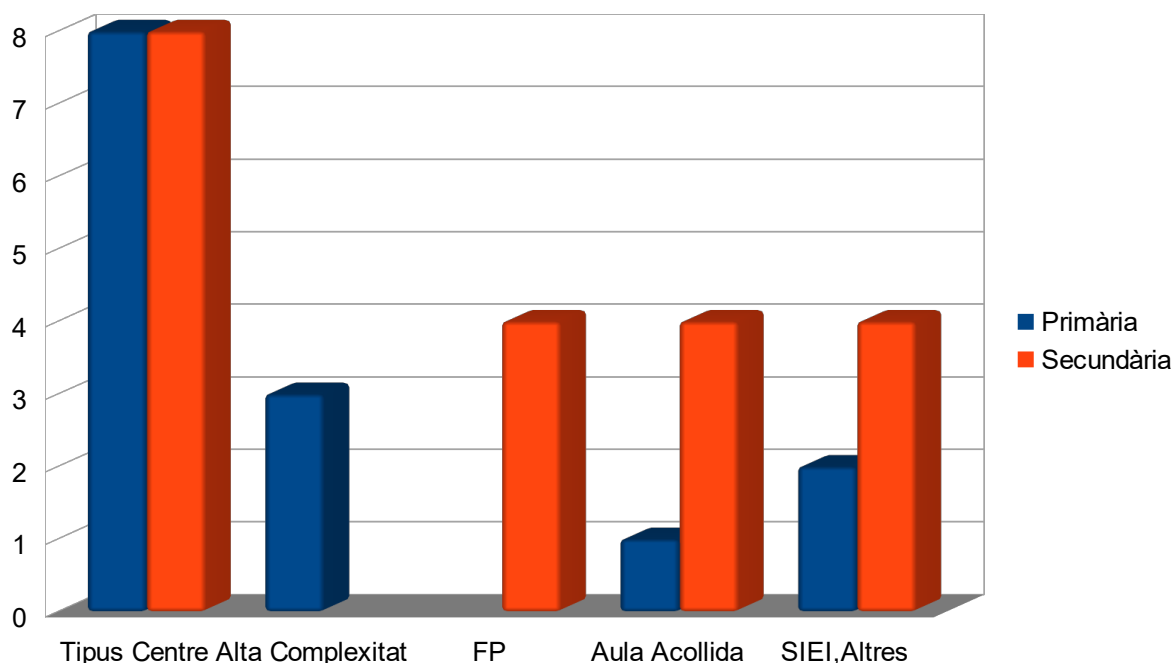
2 Descriu a l'apartat 3. La mostra

3 Durant aquesta espera inferim que s'ha intentat mantenir algun tipus de comunicació amb aquest alumnat, combinada amb la dels alumnes que ja disposen d'equips propis.

5.- RESULTATS PER INDICADORS

I. Tipologia de centres educatius

Etapa	Tipus Centre	Alta Complexitat	FP	Aula Acollida	SIEI,Altres
Primària	8	3		1	2
Secundària	8		4	4	4
TOTAL	16	3	4	5⁴	6

2.- D'aparells per poder seguir el contacte.

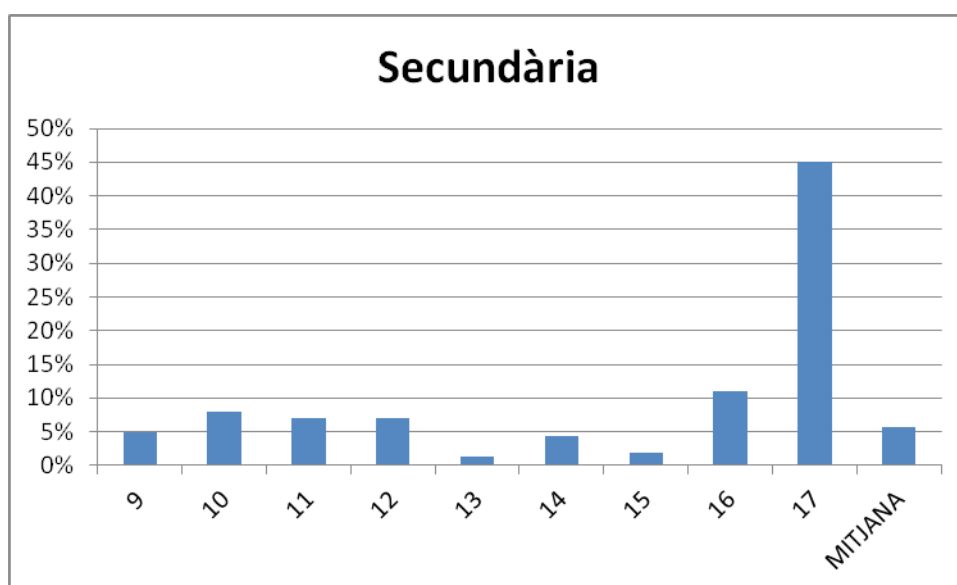
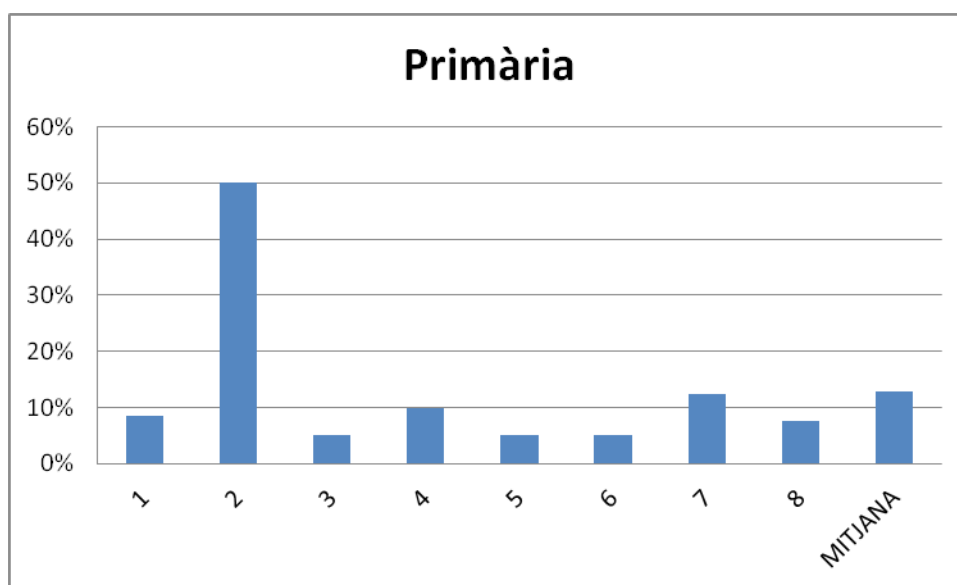
Primària:

Centre	1	2	3	4	5	6	7	8	Resum
%	8'5%	50%	5%	10%	5%	5,00%	12,5%	7,70%	12,9%
n°	(20)	(75)	(20)	(40)	(23)	(16)	(50)	(13)	(257)

4 A banda hem analitzat específicament l'aula d'acollida d'un centre de secundària. El marquem amb un *

Secundària:

Centre	9	10	11	12	13	14	15	16	17*	Resum
%	5%	8%	7%	7%	1,3%	4,3%	1,8%	11%	45%	5,67%
n°	50	37	25	70	6	18	9	27	9	242+9

3.- El percentatge d'alumnat per centre que ha calgut dotar de connexions a les xarxes.

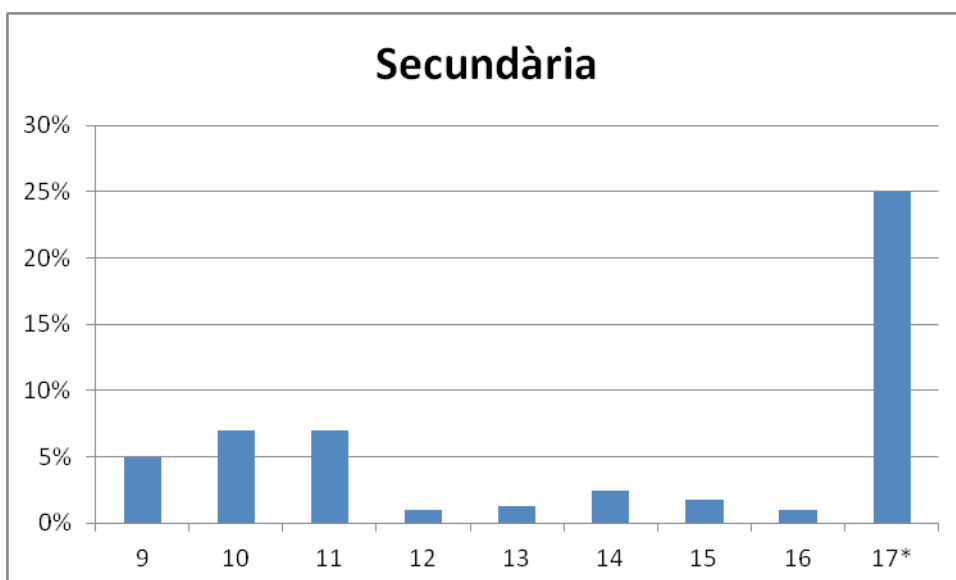
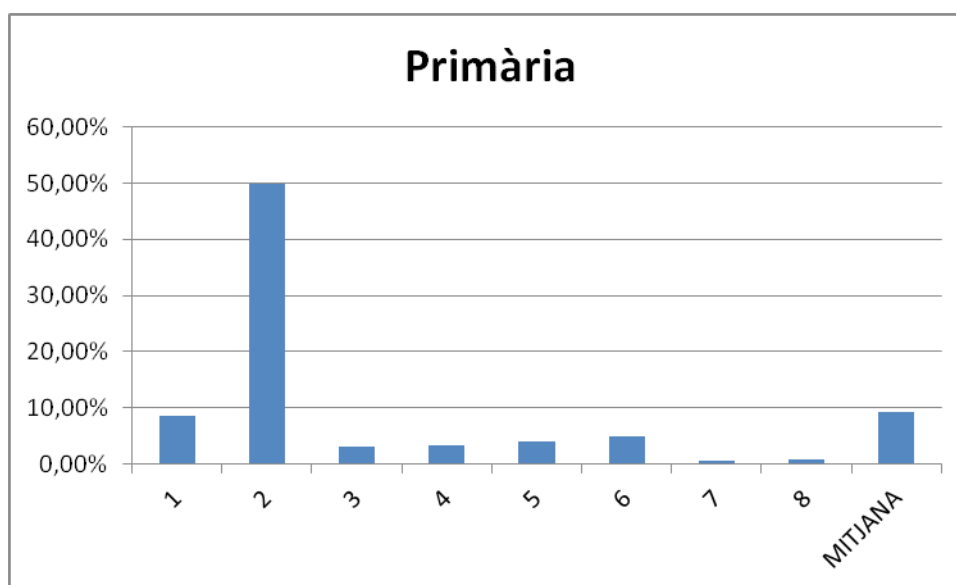
Primària:

Centre	1	2	3	4	5	6	7	8	Resum
%	8.5%	50%	3%	3'3%	4%	4,9%	0,5%	0'8%	9'3%
n°	20	27	12	11	14	15	2	3	109

Aproximadament el 42% dels dotats d'aparells han hagut d'estar dotats de connexió.

Secundària:

Centre	9	10	11	12	13	14	15	16	17*	Resum
%	5%	7%	7,00%	1%	1,30%	2,4%	1,8%	1%	25%	8'9%+25%
n°	50	30	25	7	6	10	9	3	5	140+5

4.- El tipus d'aparell proporcionat. No necessàriament eren ordinadors.**Primària:**

Només dos centres han subministrat únicament ordinadors. Els altres sis han combinat ordinadors i tauletes.

Secundària:

A secundària s'ha dotat als alumnes d'ordinadors majoritàriament. A l'aula d'acollida ha calgut dotar un router.

5.- El temps que s'ha trigat en rebre'ls.

Mentre no s'han rebut els aparells és d'esperar que s'intenta mantenir algun tipus de comunicació, combinada amb la dels alumnes que disposen d'equips.

Primària:

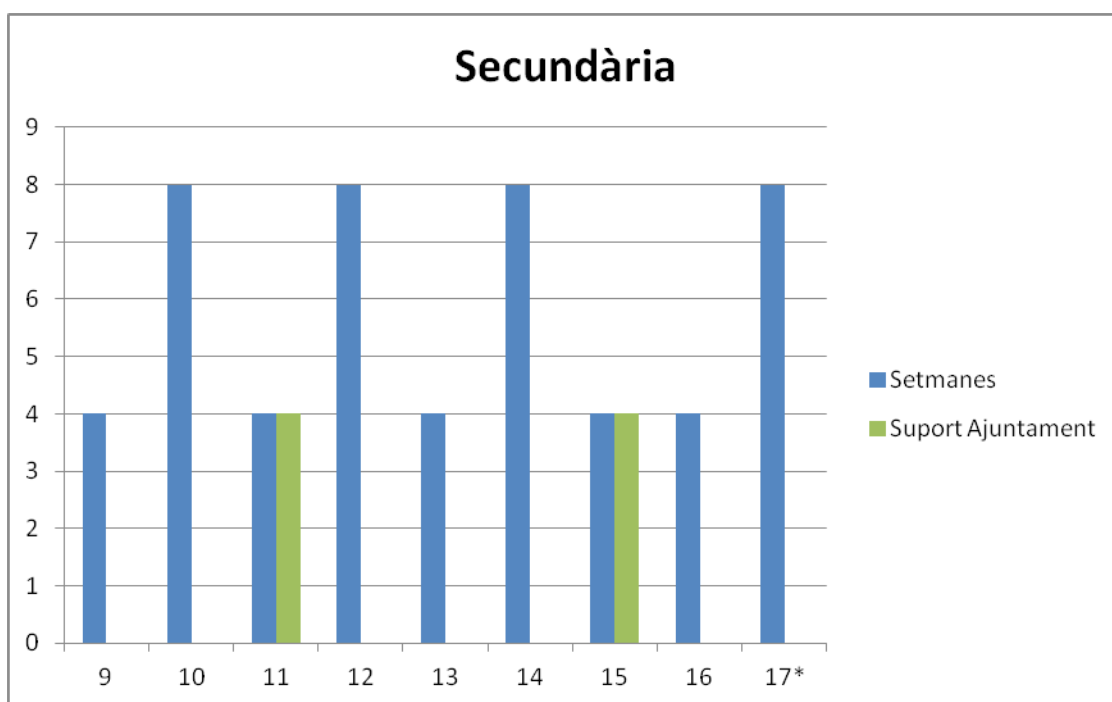
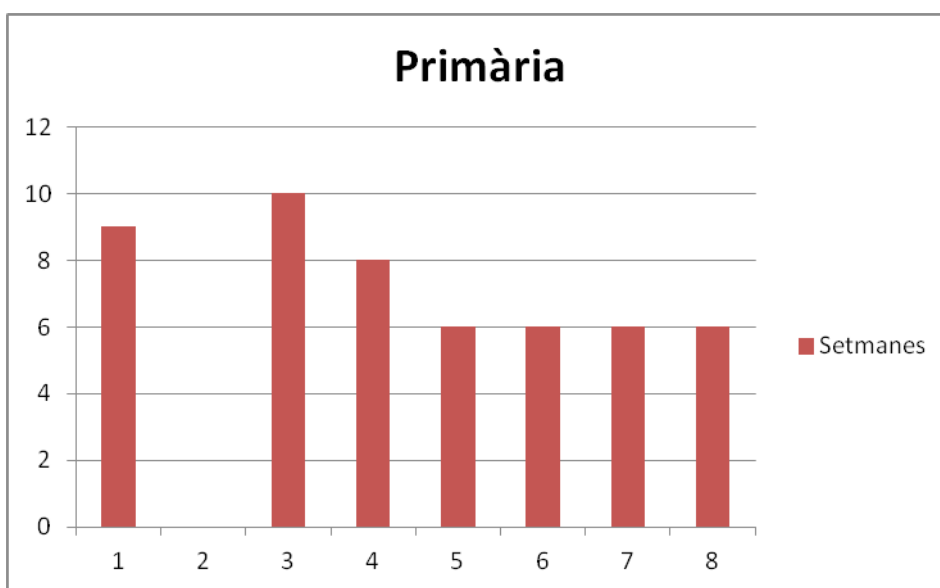
Centre	1	2	3	4	5	6	7	8	Resum
Temps	9 set.		10 set.	8 set.	6 set.	6 set.	6 set.	6 set.	Majoritari entre 6 setmanes i 8 setmanes
+Dades		<i>16 no han arribat</i>							Sense cap suport de l'ajuntament

5 centres manifesten unes 6 setmanes per a que els alumnes rebessin els aparells (el temps més curt). Un centre explica que aquest marge ha augmentat fins a 7 o 9 setmanes en funció dels casos. Un centre explica que només 11 (de 27 previstos) han arribat.

Secundària:

Centre	9	10	11	12	13	14	15	16	17*	Resum
Temps	4 set.	Entre 4 i 8 set.	4 set.	8 set.	4 set.	8 set.	4 set.	4 set.	8 set.	Entre 4 i 8 set.
+Dades			Suport Aj.		Alguns no han estat servits		Ràpid Suport Aj.			

Dos centres manifesten el suport del seu ajuntament per accelerar l'entrega. Els centres amb FP s'han trobat que els aparells arribaven quan el curs acabava.

6.- L'estat dels aparells rebuts, així com l'adequació d'aquest per a les necessitats curriculars.

Primària:

Centre	1	2	3	4	5	6	7	8	Resum
Defectes	Càmera	Cobertura *	Correcte	Correcte	Subst. d'aparells	Correcte	Irregular	Correcte	4 Correcte 50%

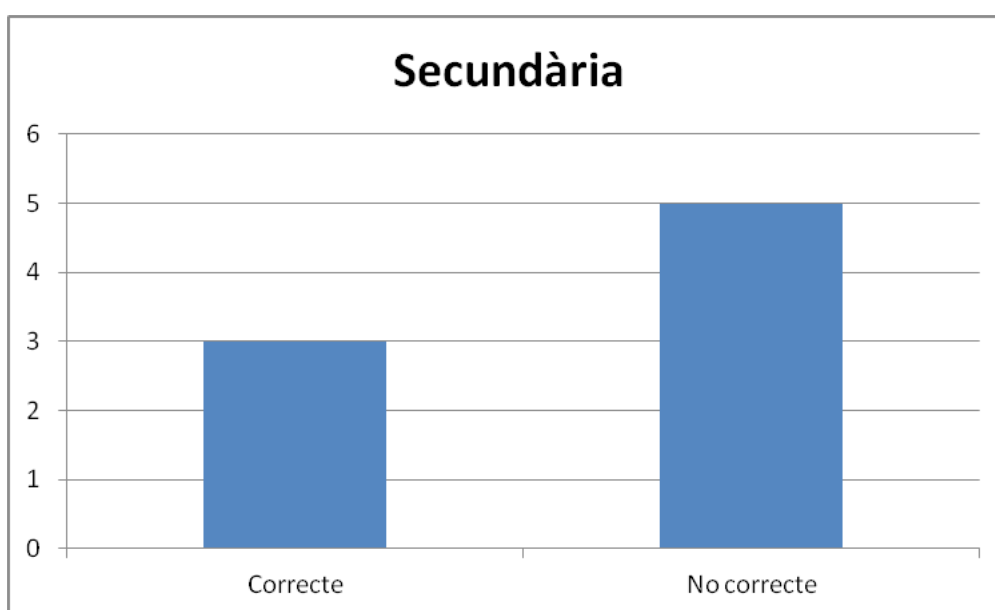
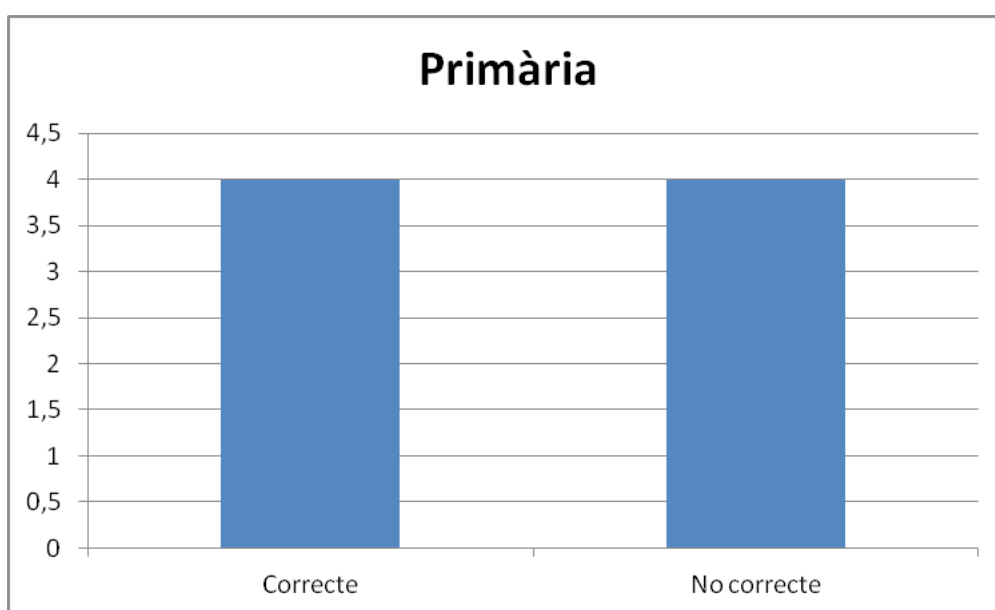
*En algunes urbanitzacions la cobertura pot ser deficient.

Alguns aparells es van haver de substituir. En molts d'ells la càmera no funcionava.

Secundària:

Centre	9	10	11	12	13	14	15	16	17*	Resum
Defectes	Irregular	Correcte	Correcte	Sense programari x FP	?	Configurats pel centre	Bé	Irregular	Programari	3 correctes

Alguns ensenyaments, com ara FP informàtica, o aula d'acollida no han servit un programari adequat a les necessitats metodològiques o curriculars. Només els qui s'han configurat ells mateixos els ordinadors (cal disposar de temps i formació) han restat satisfets.

7.- La comunicació desigual.

Comprovar si s'ha pogut connectar amb tothom i quant de temps ha implicat.

Primària:

Centre	1	2	3	4	5	6	7	8
Temps per comunicar amb tot l'alumnat	15 dies	3 famílies sense tel.	3 setmanes i encara en queda algun	4 set.	Tothom connectat per tel i després vídeo	6 setmanes per connectar amb tothom	Ha resultat difícil i llarg	No amb tothom

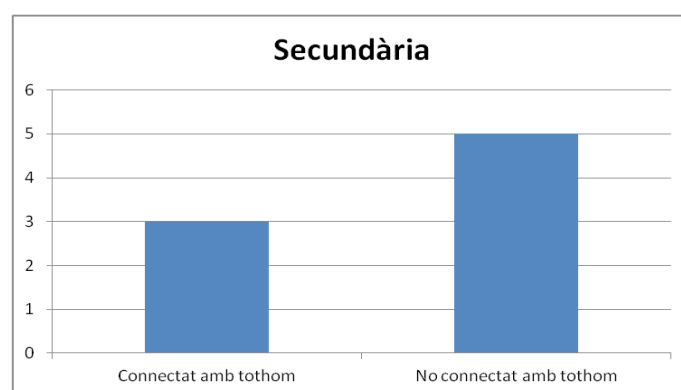
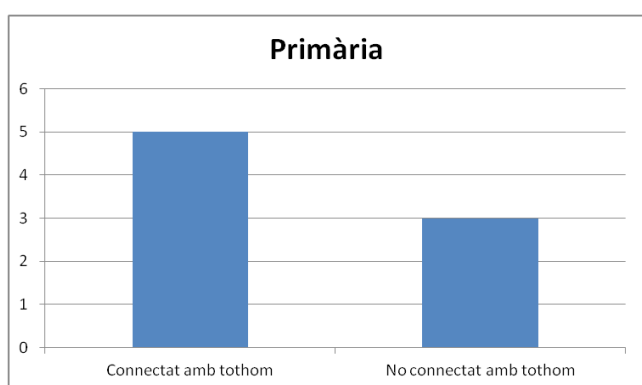
Ha estat una tasca complicada i desigual. 2 centres manifesten que no han aconseguit comunicar-se amb tot l'alumnat (canvis de telèfons, d'adreces...). En tot cas poder parlar amb totes les famílies, fora d'una escola, en les altres ha comportat un esforç de temps considerable.

Un centre manifesta connexió immediata amb tothom, la resta han trigat més de quinze dies i no tots ho han aconseguit amb tothom.

Secundària:

Centre	9	10	11	12	13	14	15	16	17*
Temps per comunicar amb tothom	99% abans Setmana Santa	10 setmanes i encara pendents	Poc temps	80,00%	Casos puntuals	En general ràpid. Ha quedat un grup petit per connectar	Bé	3 dies	1 mes

3 centres manifesten haver connectat amb tothom en poc temps. Els altres reconeixen dificultats i resten bosses d'alumnes sense connectar.

8.- La continuïtat en la feina.

El ritme de treball ha resultat semblant en tots els nivells com quan l'alumnat assisteix a classe normalment ?

Primària:

Centre	1	2	3	4	5	6	7	8
Continuïtat	1 família	75 famílies*	En general	En general	sí	Dossiers paper	80% En general sí	-

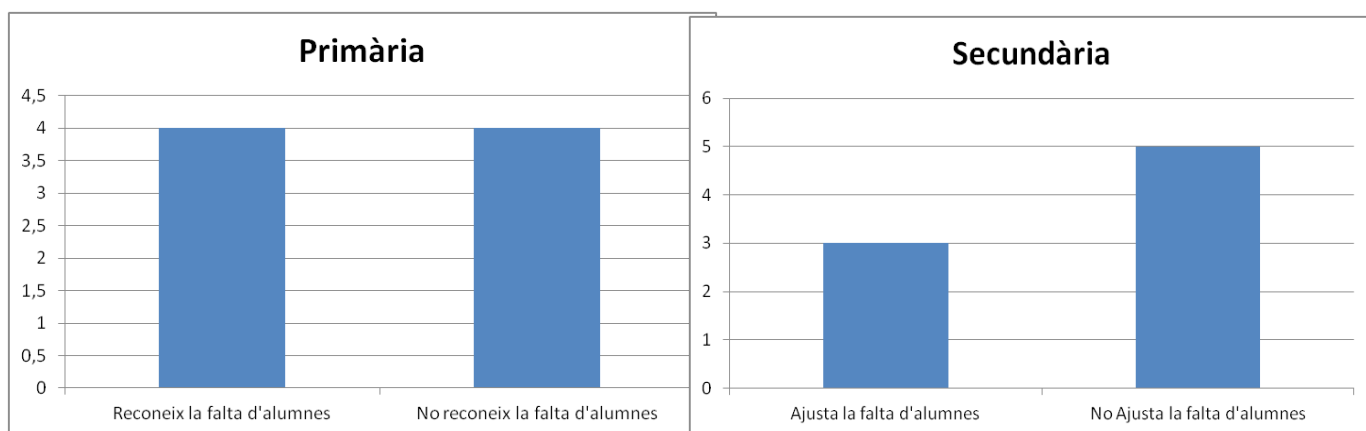
* En aquesta escola hi ha molts alumnes que viuen en urbanitzacions amb difícil connexió.

Tot i que en general s'ha mantingut un determinat ritme de treball s'observa en els centres d'alta dificultat un percentatge elevat d'abandonament.

Secundària:

Centre	9	10	11	12	13	14	15	16	17*
Continuïtat	99,00%	Algú ha quedat enrere	Sí	80,00%	Casos puntuals per comunicar	Més difícil amb SIEI	Bé	Semblant a l'aula	Gairebé nul·la

Amb les respostes es fa difícil entreveure si l'alumnat, un cop connectat, ha mantingut el ritme de treball, com a mínim de forma semblant al que passa a l'aula. En tot cas dos centres manifesten satisfacció. Hom reconeix més dificultats en les SIEI i aula d'acollida.

Les expressions tals com "en general" que podem veure tant a Primària com a Secundària mostren que el problema de les bosses d'alumnes que es perden queda dissolt en la problemàtica general del centre i no solucionat.

9.-Les dificultats culturals, com ara l'idioma.

Primària:

Centre	1	2	3	4	5	6	7	8	Resum
Idioma famílies	3	20	5	3	1	1 xinesa	Alguns	0	33 + algunes

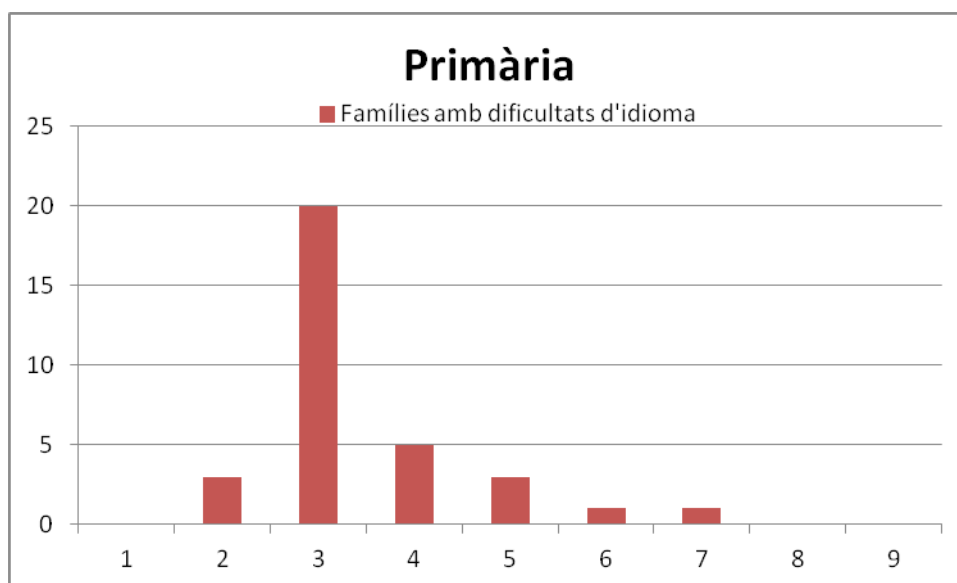
Degut a l'idioma hi ha hagut dificultats de comunicació amb més de 33 famílies. Pensem que representa un punt significatiu.

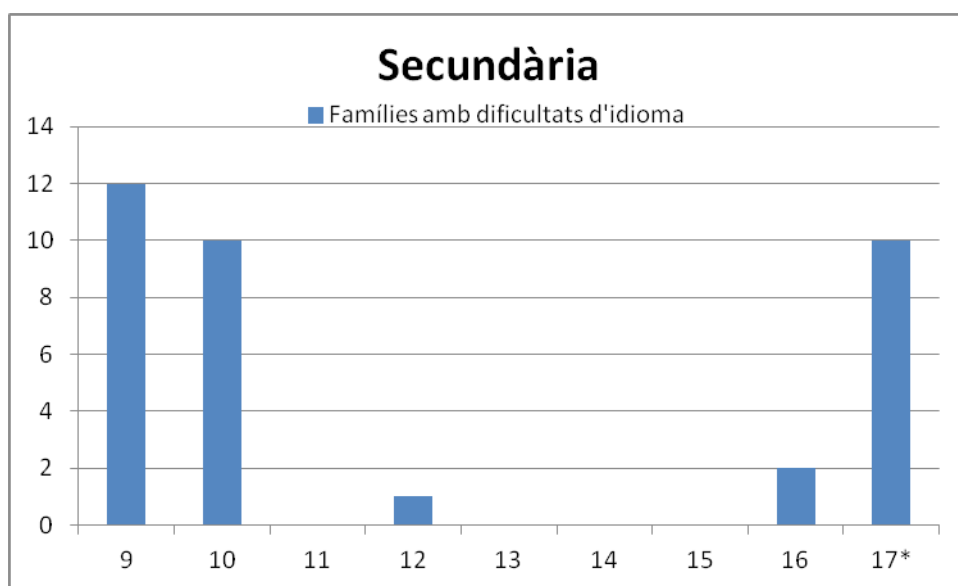
Secundària:

Centre	9	10	11	12	13	14	15	16	17*	Resum
Idioma famílies	12	10	0	1	0	0	0	Sí 2 famílies	Sí el 50%	4 no 25 sí +10*

35 famílies han presentat dificultats de comunicació degut a l'idioma.

Tant a primària com a secundària podem observar com hi ha centres que concentren més població amb dificultats d'idioma.

10.- Altres dificultats relacionades amb la gestió i altres observacions.

Aquest darrer s'ha preguntat de forma oberta per tal de recollir situacions que no haguéssim previst.

S'hi reproduïxen les cites textuais:

Primària

1) *S'ha repartit material escolar clàssic amb paper a 75 famílies per falta de connexió. El contacte sempre telefònic.*

2) *Hem fet moltes trucades telefòniques des de telèfons personals, mestres s'han quedat sense d'internet, han hagut d'ampliar quotes de trucades per tal de poder donar resposta a la necessitat del moment.*

Trucades cada dues setmanes a la família, amb una mitjana de 45 minuts per família, per fer acompanyament emocional sobre tot, i escolta de les circumstàncies.

Som centre de màxima complexitat, i en aquests mesos hem vist com anaven creixent les necessitats de les famílies, que s'han anat empobrint cada vegada més.

Hem estat amb contacte estret amb SSBB i les famílies per tal de mediar i buscar solucions.

3) *Ofereixen classes de català a les famílies.*

4) *Problemes de comunicació amb les administracions.*

5) *No tothom ha participat de les tasques telemàtiques. Els motius són diversos: falta de mitjans, mitjans insuficients per a totes les tasques a realitzar per part dels membres de la família, falta de coneixements informàtics, dificultats per a conciliar temps laboral i escolar, manca d'interès en participar, etc.*

Secundària:

- 1) *No han arribat a tot l'alumnat. A més 1 x diversos germans.*
- 2) *Només s'ha resolt en 2 casos.*
- 3) *Els problemes més freqüents són: càmeres, programari específic, pèrdues tècniques i de connectivitat que a casa no es sap resoldre.*
- 4) *Canvis d'adreces i telèfons no comunicats, Amb algun encara no s'ha pogut.*
- 5) *Barreres familiars de tipus cultural, hàbits diferents*

Aula acollida:

L'ajuntament (...) és ineficaç, amb uns serveis socials més habituats a fer seguiment que no pas trobar alternatives.

Convé equips amb coneixement llengua origen i cultura.

Famílies que no saben obrir un mail.

6.- OBSERVACIONS SOBRE L'ENQUESTA

Partim d'un dèficit estructural sociocultural i socioeconòmic. El sistema educatiu lluny de corregir-lo el fa permanent.

Els augments de ràtios i la disminució de mitjans que es venen experimentant de fa anys ens allunyen dels models de països més avançats. Convé recordar que massa sovint els serveis socials es veuen desbordats.

El confinament ha evidenciat aquests dificultats que ja es manifestaven, més que produir-ne de noves. Tenim prop d'un 10% d'alumnat que no disposa ni d'aparell ni de connectivitat (9,3% a primària i 8,9% a secundària pel que fa a la connexió). I del que sí en té hi ha famílies que només en disposen d'un aparell per a tots i que a més està ocupat ja que l'utilitzen els adults per a fer la seva feina.

I evidentment diferències importants entre les famílies pel que fa a la cultura informàtica, aspecte important a l'hora de resoldre problemes i utilitzar-lo. O sigui, una situació semblant a la de les llars que no tenen llibres i no s'hi estimula la lectura.

La manca de connectivitat i la impossibilitat de seguir l'ensenyament a distància plantejat ens ha fet adonar del valor que té tan a nivell comunicatiu com a nivell formatiu, valor del que aquestes famílies estan mancades.

Ara bé, el problema també s'ha produït en alguns casos fins i tot amb la comunicació telefònica més bàsica: problemes de cobertura, canvis de domicili o d'aparells no comunicats, i problemes

culturals sobre els que hi tornarem.

Els centres que han estat capaços de mantenir una certa comunicació telefònica amb pares/mares i alumnes se n'han sortit millor, igualment allà on els serveis socials han pogut resultar més àgils i fer comunicacions directes. Això també ha afectat a la continuïtat de comunicació entre escola i alumne, en el que tothom reconeix mancances en alguna mesura (inclòs alumnat amb necessitats educatives específiques). És interessant observar que un centre ha elaborat i distribuït material en paper entre l'alumnat.

Els centres amb alumnat estranger i amb més necessitats han patit més, no només per problemes d'idioma, sinó també per qüestions culturals. Per exemple quan es produeix una situació en la que el pare no li dóna importància al fet que la filla estudiï. Us recomanem observar atentament les dades de l'aula d'acollida).

Tota aquesta situació s'ha vist amanida amb el fet que els aparells triguessin tant de temps en arribar a les llars que ho necessitaven (entre 6 setmanes i dos mesos), en alguns centres en quantitats que superaven la pròpia disponibilitat del centre (12'9% a primària de mitjana i 5,7% a secundària). A més, no en tots els casos els aparells estaven en òptimes condicions i, tal com ja hem apuntat, a prop de la meitat presentaven problemes de maquinari o de programari (això darrer a FP especialment).

-Una de les conseqüències del retard ha estat el rebuig a la rebuda del material. El fet que a FP el material arribés quan el curs estava pràcticament acabat ha provocat que algunes persones no el volguessin rebre i el retornessin.

7.- ALTRES INFORMACIONS (FORA D'ENQUESTA)

Hem pogut mantenir converses amb docents i equips directius que ens han destacat alguns aspectes a nivell particular:

- Cal tenir en compte que el professorat ha hagut de treballar des de casa amb el material i les connexions pròpies. És obvi que les persones amb tarifes planes han acusat menys aquest dèficit, però no era el cas de tothom. Per exemple substituïts amb habitatge provisional o que han tornat al seu domicili llunyà o que no comptaven amb una tarifa plana al telèfon.
- En molts casos, els horaris han desaparegut, en especial per aquells docents que han volgut adaptar-se als horaris familiars. D'altra banda les famílies amb pares que treballen allargaven els seus horaris, enviant tasques a altes hores de la nit.

- Una altra observació que ens han fet és que les comunicacions amb les administracions han estat feixugues i difícils.
- Pel que fa a la situació dels docents convé ressaltar que el nombre de baixes ha disminuït ostensiblement, en primer lloc per no haver de desplaçar-se i guanyar en autonomia a l'hora d'executar la feina. Però també perquè les visites al metge eren complicades, i el fet de tramitar les baixes va canviar de procediment malgrat els esforços de les seccions de personal dels SSTT.
- Aquest fet ha transcendit fins a les persones docents substituïdes, moltes de les quals s'han quedat sense feina durant aquests mesos tot i que demanaven ésser contractades per a reforçar centres. La demanda tenia sentit: la majoria de docents han vist incrementades les seves hores de feina si volien fer el seguiment adequat a l'alumnat. No s'ha acomplert amb aquesta demanda.
- Respecte a l'administració :
 - Ha hagut algun ajuntament que s'ha implicat de forma eficient, **ignorant les instruccions del Departament d'Educació**, ha posat la brigada i els serveis socials al servei dels centres i ha accelerat l'entrega dels aparells. A més han actualitzat les llistes de situacions de necessitats en col·laboració amb els centres.
 - També hi ha qui considera que el seu ajuntament no resulta eficaç, amb uns serveis socials més acostumats a fer seguiments que no pas a aplicar solucions.
 - El Departament d'Educació s'ha revelat ineficaç i amb una manca de recursos evident. Sembla que el seu lligam contractual amb una súper empresa de comunicacions (que evidentment subcontracta) ha resultat un llast més que un ajut.

8.- CONCLUSIONS

8.1.- PROPOSTES DE MILLORA

S'ha parlat molt de la nova normalitat, creiem que força frívolament. Per la nostra banda creiem que la pandèmia, com la majoria de les situacions de crisi, posen de manifest els dèficits estructurals de les societats. La pandèmia és un esdeveniment més a sumar-se a tot un seguit d'esdeveniments amb resolució inacabada. El creixement de les desigualtats socials, la crisi econòmica evolucionant cap a models cada cop més "liberals", impeding una bona redistribució dels recursos, ens acaba afectant a tothom en major o menor mesura.

D'altra banda som conscients que la nostra societat és complexa i és interrelacionada amb múltiples esdeveniments, fets, agents i actors. Per tant les solucions apuntades aquí es centraran en l'educació més que en propostes globals, tot i que som conscients que les administracions no s'han de viure com a compartiments estancs. Un exemple d'aquest extrem el tenim en la crítica del MUCE a la llei d'inclusivitat aprovada per la Generalitat: En un dels punts s'explicava que si es

reforçava el sistema escolar però no es feia el mateix amb sanitat, benestar social i justícia la llei esdevenia paper mullat.

Això sí, hem vist que els organismes més propers a la ciutadania poden tenir un paper importantíssim si actuen en el sentit de compensar desigualtats. Per tant les mesures proposades aquí no ho són de manera resolutiva, sinó que pretenen aportar idees que potser necessitaran d'altres canvis profunds per a ser aplicades. Per tant apuntem punts a treballar i profunditzar.

1. Sobre condicions de treball i del fet educatiu:

1. Baixada de ràtios. S'hauria d'arribar a 17 alumnes per classe. Això permetria desenvolupar la funció tutorial d'una manera molt més eficaç. Cal pensar que no ens hem d'ocupar només de trucar per telèfon en cas de confinament. Es tracta de pensar amb cada alumne i família sobre l'evolució dels alumnes i les seves necessitats.
2. Dotar d'equips i connexions al personal docent.
3. Formació i regulació del treball telemàtic.
4. Creació eficient de plataformes digitals de treball per als centres (no en parlem però la majoria han fet servir plataformes de pagament o privatives.)
5. Aprofundir la democràcia i la participació als centres. En un centre participatiu és més difícil quedar-se despenjat.
6. Aprofundir estratègies per la inclusivitat. Cap alumne pot quedar-se al marge del fet educatiu, amb o sense pandèmia.

2. Sobre formació del professorat:

1. Apuntalar determinats ensenyaments i enfocs en la formació inicial i permanent del professorat:
2. Recuperar l'enfoc intercultural en la formació de professorat
3. Formació tecnològica útil i pràctica.

3. Sobre mitigar les diverses barreres amb les famílies, especialment d'idioma:

1. Capacitar centres o ajuntaments per contractar traductors tal i com es fa en sanitat i justícia.
2. Disposar-ne d'un equip públic de traducció i assessorament.
3. Organitzar cursos de català i d'informàtica bàsics per a les famílies. Se'n podrien ocupar les escoles de formació d'adults (caldría reforçar-les).
4. Proporcionar un equip informàtic gratuït portable amb connexió al domicili a tot l'alumnat.

4. Sobre les administracions (locals, Departament Educació, Generalitat) vers l'educació:

1. Simplificar la burocràcia (en general, molts centres no han pogut exercir la seva autonomia de centre, ampliant el retard en la gestió d'equipament i connectivitat)
2. Revisar les contractacions del govern de la Generalitat. De fet, el millor seria que el govern creés els serveis propis que necessiti, com ara els serveis de comunicació i els informàtics.
3. Creació eficient de plataformes digitals pròpies pels serveis de la pròpia Generalitat .
4. Utilitzar, millorar i si convé ampliar les funcions d'institucions que ja existeixen, com ara els comitès i seccions de riscos laborals.
5. Reforç dels serveis socials. Els serveis socials s'han d'enfocar, no com una barrera burocràtica, sinó com la proposta i recerca de solucions a qui ho necessiti. Això vol dir que els serveis socials han de disposar d'eines públiques (fins i tot per proporcionar feines, a canvi d'habitatge i d'una renda mínima).
6. Dotar els ajuntaments de capacitat per a intervenir en situacions d'emergència com la que estem vivint. Seria bo determinar millor les capacitats i funcions dels consells escolars municipals.
7. Municipalitzar de forma coordinada les activitats extraescolars i els menjadors. El tema de les targes de menjador com a beca s'ha de revisar. Seria bo que aquests espais també fossin gratuïts.
8. Revisar les polítiques de matriculació de forma que la població escolar estigui ben repartida, impedit la formació de guetos. En aquest sentit convindria revisar també les polítiques de concerts educatius.

8.2.- LÍNIES A SEGUIR

Som conscients que per a realitzar alguns canvis en l'educació, de la talla que proposem calen altres canvis en profunditat. Per exemple, l'actual ordre constitucional deixa poc marge per a revisar la política de concerts (punt 4.7), com a mínim a nivell autonòmic, tal i com s'ha demostrat repetidament en els tribunals de justícia.

Igualment aprofundir la democràcia participativa en els centres (punt 1.5) i les funcions dels consells escolars municipals (4.5) podria implicar canvis en el Congreso de los Diputados. Canviar lleis marc com la LOMCE o la seva contraproposta, la LOMLOE, o fins i tot la llei de racionalitat econòmica no és fàcil. La mateixa LEC limita avançar cap un model més comunitari de l'educació.

L'altra barrera és pressupostària. Fa temps que organismes unitaris com el MUCE adverteixen que cal pensar els pressupostos d'una altra manera, si és que hom vol lluitar per l'equitat en l'educació. Hi ha propostes socials que van molt lligades a la seva afectació econòmica, com ara la baixada de ràtio (1.1), el reforç dels serveis socials... o fins i tot la municipalització dels serveis de menjador i extraescolars (4.6), o la dotació d'equips informàtics. S'ha comentat que la externalització de serveis és una pràctica que no es fa per motius econòmics. Simplement es practica per comoditat de l'administrador. Per motius econòmics està clar que no.

Però també hem fet propostes que, només depenent de l'administració, poden resultar factibles amb més facilitat. Recuperar el concepte de interculturalitat, millorar la participació democràtica, comptar amb els ajuntaments i el diàleg entre administracions, simplificar la burocràcia, millorar la

formació d'adults respecte la llengua i la informàtica, utilitzar millor els comitès de salut laboral, o regular el treball telemàtic.... qui ens ho impedeix de fer-ho? Només la mentalitat de qui ocupa determinats càrrecs? Una inèrcia social que caldria canviar?

8.3.- ALTRES CONSIDERACIONS: TOT EL QUE NO HEM DIT

Aquest estudi no pretenia ser exhaustiu ni tampoc tenir en compte totes les variables. Barregem preguntes quantificadores amb qualitatives. Es va desenvolupar als inicis de Maig, quan el confinament es va allargar i algunes enquestes es van acabar de recollir cap al juliol.

Algú s'ha queixat pel fet que contestar aquesta enquesta representava més feina. No els falta raó. Tanmateix hem procurat que totes les preguntes es poguessin contestar de forma àgil i ràpida, conscients que els equips hi posen més hores de les que correspondria.

Pensem que l'enquesta representa una avaluació qualitativa sobre com funcionen les coses i com afecten els dèficits, cada cop més greus, del nostre sistema educatiu.

No hem parlat tampoc en cap moment de com afecten les diverses metodologies emprades a cada centre educatiu, tot i ser tots públics hi ha una gran diversitat, no només per la tipologia de centre o per l'etapa que s'hi imparteix sinó entre mateixos centres. No és el mateix una escola clàssica on la base són els llibres de text que una altra de la mateixa població en que l'aprenentatge es basa en projectes; o aquelles que treballen per espais d'aprenentatge. Tampoc ens hem fixat, i hagués estat bé com queda afectada la transformació educativa i la renovació pedagògica en un centre quan les coses van maldades com mai, i quines d'aquestes metodologies és més possibilista a l'hora de treballar en un confinament tan estricte com el que hem patit.

I lligat amb aquest tema hem parlat d'aparells i connectivitat però no hem parlat de les plataformes utilitzades per exercir tota aquesta feina. No hi ha un sol centre que hagi emprat una plataforma pública unificada...doncs no existeix. I en bona part d'ells, tot i que no s'ha preguntat s'ha fet servir mitjans i plataformes privades d'un sol proveïdor com és Google, ja sigui amb la seva suite ofimàtica (Google Docs, Spreadsheets, Presentations), el seu servei d'emmagatzematge Google Drive, el seu programari de gestió escolar Google Classroom, o el seu programari per a videoconferències Google Meet i les dades que s'han derivat del seu ús. És cert que bona part d'aquestes serveis els tenim contractats des del Departament d'Educació, però això no aclareix ni dóna cap tranquil·litat sobre l'ús que se'n pot arribar a derivar de les quantitats ingents de dades que s'han generat durant aquests mesos per part de la majoria de població escolar de Catalunya, per no dir mundial.

Volem recalcar el següent:

L'enquesta l'hem realitzat al Garraf i a l'Alt Penedès. Hem vist com les dificultats es multipliquen en situacions de marginalitat, pobresa, diversitat cultural o d'habitatge.

Si extrapoléssim aquestes dades en zones deprimides com ara alguns barris de l'Hospitalet de Llobregat, Cornellà, barris de Badalona o altres poblacions deprimides, i amb diversitat cultural alta,

els resultats poden ser impressionants. Que cadascú en tregui conclusions.

ANNEX 1: ENQUESTA

SOBRE L'ESCLETXA DIGITAL I LA DISTRIBUCIÓ D'EQUIPAMENTS.

Benvolguts,

Tothom esperava, segons el Departament d'Educació, en una setmana els equips informàtics que necessitava l'alumnat amb dificultats econòmiques i de connexió.

En aquest moment, sembla que estan arribant els darrers equips a casa dels alumnes.

Creiem que cal fer una avaluació sobre com ha anat aquest procés.

Per això us demanem que contesteu aquest correu de forma el més detallada possible.

- 1.-El vostre centre és de primària, secundària, o altres? Quantes línies?
- 2.-Teniu aula d'acollida? SIEI? Altres? Amb quants alumnes?
- 3.-En el vostre centre quina quantitat d'alumnes han necessitats ser dotats d'aparells?
Aproximadament. Quin percentatge aproximat representa?
- 4.-I quants alumnes se'ls ha hagut d'establir una connexió?
- 5.-Tots els aparells a entregar han estat ordinadors? N'hi havia d'altres (tablets, ...)
- 6.-Quant de temps han tardat els alumnes en rebre els aparells? (en aquest moment es compleixen 10 setmanes des del confinament).
- 7.-El material que han rebut estava ben configurat i adequat a les necessitats curriculars, en quant a programari i equip (càmera, àudio...)?
- 8.-Quant heu tardat en poder connectar amb tot l'alumnat i les seves famílies?
- 9.-Heu pogut fer feina amb tothom encara que no tingués ordinador?
- 10.-Heu tingut dificultats d'idioma amb algunes famílies i alumnes?
- 11.-Quins inconvenients de gestió heu trobat per ajudar que els equips arribessin a l'alumnat?
- 12.-Teniu observacions a fer?

ANNEX 2: QUADRES D'EXTRACCIÓ DE DADES

Primària

Preguntes/ Centre	Tipologia Centre	2 Tipologia centre	3 Necessitat aparells	4 Connexió	5 Aparells	6 Temps	7 Configuraci ó	8 Comunicaci ó alumnat	9 Feina
1		(20) 8,5%	8,50%	Ord	7-9 setmanes	Càmera	15 dies	1 família	3 famílies
2	Aula d'acollida Alta complexitat	50% (38 famílies) 75 alumnes	27	Ord- tauletes	Només han arribat 11	Problemes de cobertura	Ara 3 famílies sense Telèfon	75 famílies 1)2)	20 famílies
3		(20) 5%	12	Ord. tablets	10 setmanes aj. més ràpid	sí	3 setmanes. Algun encara no	En general	5 famílies
4	SIEI Alta complexitat	(40) 10%	11	Ord.	2 mesos	sí	1 mes	En general	10% 3)
5	SIEI	(23) 5%	14	Ord. 1 tablet	1,5 mesos	Se'n van substituir	Tothom telèfon i videoconferència	sí	1 família 4)
6	Alta complexitat	5,00%	15	7 ord. 7 tablets aj.	6 setmanes	Sí Ajuts a famílies	6 setmanes	Algun no. Dossiers paper	1 família xinesa
7		(50) 12,5%) 26 sense mitjans	2	Ord. Tablets targes	6 setmanes	Irregular	Difícil i llarg.	5) 80%	Alguns
8		7,70%	3	Chromebooks	1 mes i mig	sí	No amb tothom		No

Secundària

Pregunte s/ Centre	2 Tipologi a centre	3 Necessitat aparells	4 Connexió	5 Aparells	6 Temps	7 Configuraci ó	8 Comunica ció alumnat	9 Feina	10 Idioma
9	FP AC	(50) 5%	Tots. Només han arribat 6	20 ord.	Final trimestre 11	Irregular	99% abans setmana s.	99,00%	Sí (12)
10	FP PFI IFE	(37) 8%	30	ordinadors	Entre 4 i 8 setmanes	bé	10 setmanes i algú no	Algú ha quedat enrere	Algun cas (10)
11	FP	(25)7%	7,00%	ordinadors	Poc. Suport aj.	bé	Poc temps	sí	No
12	AC FP	(70) 7%	Només en tenien 7 Insuficient	30 ord 40 tablets	2ª de maig	Sense programari per FP	10 persones	80,00%	1 xinesa
13	AC SIEI	(6) 1,3%	1,30%	Ordinadors	1 mes i alguns encara no	?	Casos puntuals gairebé no hi ha hagut contacte	No, casos puntuals	No
14	AC Siei	(18) 4,3%	2,4% (10)	Ordinadors	6-8 setmanes	Configurats pel centre	Un grup petit setmanes en general 1 dia 8)	SIEI més difícil.	No (9)
15	SIEI	(9) 3%	9	9	ràpid	Bé	Bé	igual	No (7)
16	(AD) AC	11% (27)	3	Ordinadors	1 mes	Sí avaries que es van solucionar	3 dies	Semblant al grau de treball d'aula	2 famílies (6)
17*	(acollida)	45,00% (1)	25,00% (2)	Ordinadors router	2 mesos	No (3)	1 mes (4)	Gairebé nul·la (5)	50,00%

